[2019] 18 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 957

ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਜਨਰਲ ਫਾਇਨਾਂਸ ਐਂਡ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ

ਬਨਾਮ

ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (2007 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1265) 9 ਜੁਲਾਈ, 2019

[ਆਰ. ਐੱਫ. ਨਰੀਮਨ ਅਤੇ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ, ਜੇ.

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961-ਏ. ਵਾਈ. 1985-86 ਅਤੇ 1986-97-ਸਮੂਹਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗਾਹਕੀ-ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲੀਆ ਰਸੀਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ-ਅਸੈਸੀ-ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਗਾਹਕੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਗਾਹਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ-ਵਿਵਾਦ ਕਿ ਕੀ ਕਰਦਾਤਿ-ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਹਕੀ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਜਾਂ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਗਾਹਕੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾਤਿਆਂ-ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ-ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਗਾਹਕੀ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ/ਗਾਹਕੀ ਕਰਦਾਤਿਆਂ-ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਜਾਂ ਮਾਲੀਆ ਰਸੀਦਾਂ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961-ਏ. ਵਾਈ. 1985-86 ਅਤੇ 1986-97-ਕਰਦਾਤਿ-ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਮੂਹਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗਾਹਕੀ-ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਮਾਲੀਆ ਰਸੀਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਾਹਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਇਲਾਜ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਸਹੀ ਨਹੀਂ-ਗਾਹਕੀ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਕਮਾਂ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ-ਅਕਾਊਂਟ ਬੁੱਕ-ਰਸੀਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ-ਬੁੱਕ ਕੀਪਿੰਗ ਐਂਟਰੀਆਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਸਿਰਫ਼ ਬੁੱਕ ਕੀਪਿੰਗ ਐਂਟਰੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ/ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ-ਰਸੀਦਾਂ/ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ "ਸਿਧਾਂਤਕ" ਅਤੇ "ਵਪਾਰਕ" ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਸਮੂਹਕ ਤਹਿਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ' ਤੇ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਗਾਹਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਮੁੱਲਾਂਕਣਕਰਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਵੇਸ਼ ਯੋਜਨਾ-ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ "ਸਿਧਾਂਤਕ" ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਗਾਹਕੀ ਰਸੀਦਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਮੰਨਦਾ ਸੀ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਵਪਾਰਕ ਪਹਿਲੂ, ਜਦੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ

ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਸੀਦਾਂ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਆਮਦਨ-ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਮੁੱਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਗਾਹਕੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ-ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਮੁੱਡੀ ਰਸੀਦ ਵਜੋਂ ਮੁੱਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਰਦਾਤਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ।

ਸਿਧਾਂਤ/ਸਿਧਾਂਤ-ਰੋਕ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ-ਕਰਦਾਤਿ-ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਮੂਹਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗਾਹਕੀ-ਕਰਦਾਤਿ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੇਖਾ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ, ਗਾਹਕੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੂੰਜੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਹਨ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੈਟਲਡ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ-ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਰਦਾਤਿ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਗਾਹਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ-ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਜਨਰਲ ਫਾਇਨਾਂਸ ਐਂਡ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਦੂਜਾ ਪੀਅਰਲੈੱਸ)

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ, ਬੰਬਈ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1966 ਐਸ. ਸੀ. 30: [1965] 3 ਐੱਸਸੀਆਰ 818; ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਬਈ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਪਾਰੇਖ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ (ਇੰਡੀਆ) ਲਿਮਟਿਡ 29 ਆਈ. ਟੀ. ਆਰ. 661; ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ V.MR.PI ਫਰਮ, ਮੁਆਰ (1965) 56 ਆਈ. ਟੀ. ਆਰ. 67; ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਸਹਾਰਾ

ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਵਾਲੀਅਮ ਈ 266 ਆਈ. ਟੀ. ਆਰ. 641-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਰਾਮ ਜਾਨਕੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐੱਮ/ਐੱਸ ਜੁੱਗੀਲਾਲ ਕਮਲਾਪਤ

ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਜਨਰਲ ਫਾਇਨਾਂਸ ਐਂਡ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (1987) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 424: [1987] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1-ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1992] 1 ਐੱਸਸੀਆਰ 406 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ ਪੈਰਾ 3

(1971) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 477 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਰਾ 6

[1965] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 818 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਪੈਰਾ 6

[1987] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 9

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ 2007 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1265. 2005 ਦੇ ਆਈ. ਟੀ. ਆਰ. ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 06.10.2005 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਐੱਸ. ਗਣੇਸ਼, ਅਭਿਜੀਤ ਚੈਟਰਜੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ। , ਐੱਸ. ਸੁਕੁਮਾਰਨ, ਆਨੰਦ ਸੁਕੁਮਾਰ, ਸਮੀਰ ਰੋਹਤਗੀ, ਭੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪਾਠਕ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਰਾ ਮਾਥੁਰ, ਕੇ. ਰਾਜੀਵ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ। ਅਰਿਜੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਐੱਸ. ਏ. ਹਸੀਬ, ਬੀ. ਵੀ. ਬਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਿਲ ਕਟਿਆਰ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਆਰ. ਐੱਫ. ਨਰੀਮਨ, ਜੇ.

1. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 1985-86 ਅਤੇ 1986-97 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕਰਦਾਤਿਆਂ-ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਹਕੀ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਰਦਾਤਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੇਖਾ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ।

2. ਮੁੱਲਾਂਕਣਕਰਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਹਕੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਰਕਮਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਾਹਕੀ ਰਾਸ਼ੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜੇਕਰ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਕਮ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਕਮ ਤੁਰੰਤ ਕਰਦਾਤਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਥਿਤੀ ਹੈ।

3. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਰਦਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਜਿਹੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਉੱਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਮੰਨਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਮੰਨਿਆ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਲੇਖਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਰਕਮਾਂ ਆਮਦਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਨੇ ਮੂਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਜਨਰਲ ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ, (1992) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 343 ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾਤਿ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਹ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ 1987 ਦੇ ਆਰ. ਬੀ. ਆਈ. ਸਰਕੂਲਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ,

ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਨੇ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਾਹਕੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕਰਦਾਤਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੋ ਵੀ ਕਰਦਾਤਿ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਰਹੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਦਾਤਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮਾਂ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਆਮਦਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜੋ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਦਾਤਿ ਆਪਣੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਭਟਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਿਤੀ 09.09.1999 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਦਰਭ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 1 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇਃ

ਜਨਰਲ ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ (1992) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 343 ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 1985-86 ਅਤੇ 1986-87 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਹਕੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਅ) ਜੇ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 1985-86 ਅਤੇ 1986-87 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਮਦਨ ਦੀ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮਾਲੀਆ ਰਸੀਦ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਟੈਕਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ?

(c) ਕੀ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ 15 ਮਈ, 1987 ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ 15 ਮਈ, 1987 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ 15 ਮਈ, 1987 ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ' ਤੇ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਥਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ? "

4. ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦ ਵਜੋਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਰਦਾਤਿ ਨੇ ਖੁਦ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਰਥਾਤ, ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਜਨਰਲ ਫਾਇਨਾਂਸ ਐਂਡ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (ਸੁਪਰ) ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ 1987 ਦੇ ਆਰ. ਬੀ. ਆਈ. ਸਰਕੂਲਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸਰਕੂਲਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਐੱਸ. ਗਣੇਸ਼ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਕਿ ਯੋਜਨਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਹਲਫਨਾਮੇ ਮਿਤੀ 05.04.2017 ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਰਕਮ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ,

ਪੂਰਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 1979 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਰ ਸਾਲ ਲਈ, ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਰਕਮ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਕਰਦਾਤਿਆਂ ਦੀ ਲੇਖਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ, ਕਿਊ. ਏ. ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਜੋ ਗਾਹਕੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਹਿਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਉਹ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ

ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਜਨਰਲ ਫਾਇਨਾਂਸ ਐਂਡ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (ਸੁਪਰ) ਇਹ ਸਿਰਫ਼ 1987 ਦੇ ਆਰ. ਬੀ. ਆਈ. ਸਰਕੂਲਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ' ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਪੂੰਜੀ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐੱਨ. ਐੱਮ. ਕਾਸਲੀਵਾਲ, ਜੱਜ ਅਤੇ ਕੇ. ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ, ਜੱਜ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ

ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

6. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਅਰਿਜੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਖੁਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਮ ਜਾਨਕੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਜੁੱਗੀਲਾਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ। ਵੇਖੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਨਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਸਪਲਾਈ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਬੰਬਈ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਬਈ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1966 ਐਸ. ਸੀ. 30 ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਧਾਂਤਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ। ਨਾਲ ਹੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਜਨਰਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ ਸੀ। ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (ਉੱਪਰ) ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਆਰ. ਬੀ. ਆਈ. ਸਰਕੂਲਰ 1987 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਭਾਵਤ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

7. ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਵਾਬ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

" 10.1 ਇਸ ਲਈ, ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨਃ

(a) ਕਿ ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਜਨਰਲ ਫਾਇਨਾਂਸ ਐਂਡ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 1985-86 ਅਤੇ 1986-87 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਾਹਕੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਅ) ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣਾ ਗਲਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਟੈਕਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ

(c) ਦੂਜੇ ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿ 15 ਮਈ 1987 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ 1987 ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਸਾਰੀਆਂ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ 15 ਮਈ 1987 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਰਦਾਤਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ”

8. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ ਵੀ ਜੋ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮੂਹਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਹਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਗਾਹਕੀ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੂਰਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੱਥ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 03.09.1979 ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ, ਗਾਹਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

9. ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਜਨਰਲ ਫਾਇਨਾਂਸ ਐਂਡ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ।

ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਜਨਰਲ ਫਾਇਨਾਂਸ ਐਂਡ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (1987)

1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 424 ਨੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ। ਇਹ ਕਦਮ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 J & 45 K ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਰ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 15.05.1987 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸਨ। ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੰਪਨੀ ਸੀਮਤ (ਉੱਪਰ) ਭਾਵ ਦੂਜਾ ਪੀਅਰਲੈੱਸ

ਕੇਸ. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਥਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪੈਰਾ 12 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ - “12. ਹਰੇਕ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਗੈਰ-ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੀਆਂ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਜ, ਬੋਨਸ, ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਲਾਭ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੇਗੀ। ” ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਾਰਾਂ ਉੱਤੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਸਲੀਵਾਲ, ਜੇ. ਨੂੰ ਕਿਹਾਃ

“ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਇੱਕ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲੀਆ ਰਸੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦੇ ਭਾਗ II ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਨ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਾ ਦਿਖਾਉਣਾ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ।

"ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗਾਹਕੀ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਿੱਸਾ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਪੂੰਜੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਏਜੰਟ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਖਰਚੇ, ਸਟਾਫ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਓਵਰਹੈੱਡ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗਾਹਕੀ ਦਾ ਬਕਾਇਆ (ਨਿਰਧਾਰਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਹਰ ਸਾਲ ਇੱਕ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੰਡ ਦਾ ਫੰਡ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਵਾਲੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਕੰਪਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 95 ਏ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗਾਹਕੀ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "

ਕੇ. ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ, ਜੇ. ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ: "ਜਮ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਇੱਕ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦ ਹੈ ਪਰ ਮਾਲੀਆ ਰਸੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੁੱਲ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਵਜੋਂ ਖਾਤਾ ਪੁਸਤਕਾਂ ਜਾਂ ਸੰਤੁਲਨ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦੇ ਭਾਗ II ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਰਕਮ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪੈਰਾ (12) ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

10. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਾਹਕੀ ਪੂੰਜੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮਾਲੀਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ' ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਾਹਕੀ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਜਨਰਲ ਫਾਇਨਾਂਸ ਐਂਡ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ (ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ) ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕਰਦਾਤਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਗਾਹਕੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ' ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ

ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ' ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਵੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਗਾਹਕੀ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਕਰਦਾਤਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਸਹਾਰਾ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। , ਵਾਲੀਅਮ 266 ਆਈ. ਟੀ. ਆਰ. ਪੇਜ 641 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਜਨਰਲ ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (ਸੁਪ੍ਰਾ), ਅਤੇ ਫਿਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈਃ

“ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਜਨਰਲ ਫਾਇਨਾਂਸ ਐਂਡ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (1992) 75 ਕੰਪ ਕੇਸ 12, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਨਹੀਂ

ਮਾਲੀਆ ਰਸੀਦਾਂ (ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 67 ਅਤੇ 68 ਰਾਹੀਂ)। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਵਿੱਤ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਮਦਨ-ਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਕ ਕੀਪਿੰਗ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਜਾਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਸਹੀ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀ. ਆਈ. ਟੀ. ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਆ ਡਿਸਕਾਊਂਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ।

[1970] 75 ਆਈ. ਟੀ. ਆਰ. 191 ਅਤੇ ਗੋਧਰਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਆਈ. ਟੀ [1997] 225 ਆਈ. ਟੀ. ਆਰ. 746 (ਐਸ. ਸੀ.)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਸੀਦਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਲੇਖਾ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਂਟਰੀ ਦੁਆਰਾ।

ਅਸੀਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਮ੍ਹਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਰਸੀਦਾਂ। ਚੌਰੰਘੀ ਸੇਲਜ਼ ਬਿਓਰੋ ਪੀ. ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਵੀ. ਸੀ. ਆਈ. ਟੀ. [1973] 87 ਆਈ. ਟੀ. ਆਰ. 542 (ਐਸ. ਸੀ.) ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿੰਕਲੇਅਰ ਮਰੇ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਪੀ. ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਵੀ. ਸੀ. ਆਈ. ਟੀ. [1974] 97 ਆਈ. ਟੀ. ਆਰ. 615,

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ (ਸਫ਼ਾ 619): “ਇਹ ਰਸੀਦ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨੂੰ ਲੇਖਾ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਰਸੀਦ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਰਸੀਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਲੇਖਾ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਰਸੀਦ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ।

ਪਰਮੀਸੇਟੀ ਸੀਤਾਰਮੰਮਾ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਆਈ. ਟੀ. [1965] ਦੁਆਰਾ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ 57 ਆਈ. ਟੀ. ਆਰ. 532 (ਐਸ. ਸੀ.)। ਸ਼੍ਰੀ ਚੋਪੜਾ ਨੇ ਫਿਰ ਸੀ. ਆਈ. ਟੀ. ਬਨਾਮ ਲਕਸ਼ਮੀ ਵਿਲਾਸ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ [1996] 220 ਆਈ. ਟੀ. ਆਰ. 305 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬੈਂਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈ ਰਕਮ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਪੈਸਾ ਬਣ ਗਈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਕਰਦਾਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਜੋ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦ ਤੋਂ ਮਾਲੀਆ ਰਸੀਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। "

ਇਹ ਅਦਾਲਤ, 21.07.2015 ਉੱਤੇ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਃ

" ਪੀਅਰਲੈੱਸ ਜਨਰਲ ਫਾਇਨਾਂਸ ਐਂਡ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਏ. ਐੱਨ. ਆਰ. ਵੀ. ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ "(1992) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 343. ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜੋ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। " ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ

ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਸਥਿਤੀ [ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਬਈ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਪਾਰੇਖ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ (ਇੰਡੀਆ) ਲਿਮਟਿਡ 29 ਆਈਟੀਆਰ 661 665 ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ V.MR.P ਵੇਖੋ। ਫਰਮ, ਮੁਰ (1965) 56 ਆਈ. ਟੀ. ਆਰ. 67]।

ਜਾਨਕੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਜੁੱਗੀਲਾਲ ਕਮਲਾਪਤ, (1971) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 477. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 12 ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ -

"ਜਮ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁੱਝ ਹੈ। ਇਹ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਪੈਸੇ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਹੀ ਰੂਪ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਏਗਾ। " 12. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਸੀ ਜਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ

ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਦਾਤਿ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ' ਤੇ ਕਰਦਾਤਿ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

13. ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਫਿਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਪੂਨਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਸਪਲਾਈ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਬੰਬਈ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਬਈ ਸਿਟੀ I, ਬੰਬਈ, ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1966 ਐਸ. ਸੀ. 30. ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਨੇ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀਃ -

“ਅਸਲ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਏਜੰਸੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਣ ਜਾਂ ਰਿਆਇਤ ਜਾਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵਪਾਰਕ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਲੇਖਾ ਸਾਲ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੁੱਚੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ”

ਮੌਜੂਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ "ਸਿਧਾਂਤਕ" ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਕਰਦਾਤਿ ਗਾਹਕੀ ਰਸੀਦਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਸੀਦਾਂ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦਾਂ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਆਮਦਨ।

14. ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ

ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ

ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate